

Examining the Relationship Between Happiness and Emotional Intelligence: The Mediating Role of Tolerance of Ambiguity in Adolescents

Danial Ahmadi¹ , Hassan Pasha Sharifi² , Nastern Sharifi³

1. Ph.D Candidate in Counseling, Department Of Counseling, Tehran Center Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran. E-mail: danialahmadi796@gmail.com

2. Professor, Department of psychology, Roudhen Branch, Islamic Azad University, Roudhen, Iran. Email: Hpsr@yahoo.com

3. Associate Professor, Department of psychology, Roudheh Branch, Islamic Azad University, Roudheh, Iran. Email: nastaran_shrf@yahoo.com

ARTICLE INFO

Article type:

Research Article

Article history:

Received 30 December 2025

Received in revised form 27

February 2026

Accepted 08 April 2026

Published Online 22 June

2026

Keywords:

emotional intelligence,
happiness,
tolerance of ambiguity,
adolescence.

ABSTRACT

Background: Happiness is a core component of psychological well-being during adolescence, and previous research has demonstrated a positive relationship between happiness and emotional intelligence. However, the psychological mechanisms underlying this relationship, particularly in adolescent populations, have received limited empirical attention. Tolerance of ambiguity, as a cognitive-emotional construct, may serve as a mediating mechanism between emotional intelligence and happiness, yet research evidence in this area remains scarce.

Objective: The present study aimed to examine the mediating role of tolerance of ambiguity in the relationship between emotional intelligence and happiness among high school students.

Methods: This study employed a descriptive-correlational design using path analysis. The study population consisted of all eleventh-grade high school students in Tehran during the 2024–2025 academic year. A total of 365 students (188 girls and 177 boys) were selected through multistage cluster sampling. Data were collected using the Oxford Happiness Questionnaire (Hill & Argyle, 2002), the Schutte Emotional Intelligence Questionnaire based on Goleman's model (Schutte et al., 1998), and the McLain Tolerance of Ambiguity Scale (McLain, 1993). Pearson correlation coefficients and path analysis were conducted using AMOS version 24.

Results: The findings indicated a significant positive relationship between emotional intelligence and happiness ($r = .419, p < .001$). Emotional intelligence was also positively and significantly associated with tolerance of ambiguity ($r = .268, p < .001$), and tolerance of ambiguity showed a significant positive correlation with happiness ($r = .270, p < .01$). Path analysis revealed that emotional intelligence had a significant direct effect on happiness ($\beta = .292, p < .001$) and also exerted a significant indirect effect on happiness through tolerance of ambiguity ($\beta = .045, p < .05$). Model fit indices confirmed an adequate fit of the final model.

Conclusion: The results suggest that tolerance of ambiguity plays a partial mediating role in the relationship between emotional intelligence and happiness among adolescents. From an applied perspective, these findings highlight the importance of designing and implementing school-based educational programs and psychological interventions that focus on enhancing emotional intelligence and increasing tolerance of ambiguity, as such interventions may promote happiness, psychological adjustment, and mental health in adolescents.

Citation: Ahmadi, D., Pasha Sharifi, H., & Sharifi, N. (2026). Examining the relationship between happiness and emotional intelligence: the mediating role of tolerance of ambiguity in adolescents. *Journal of Psychological Science*, 25(160), 1-18. [10.66224/jps.25.160.12](https://doi.org/10.66224/jps.25.160.12)

Journal of Psychological Science, Vol. 25, No. 160, 2026

© The Author(s). DOI: [10.66224/jps.25.160.12](https://doi.org/10.66224/jps.25.160.12)

✉ **Corresponding Author:** Hassan Pasha Sharifi, Professor, Department of psychology, Islamic Azad University, Roudhen Branch, Roudhen, Iran. Email: Hpsr@yahoo.com. Tel: (+98) 09121432045

Extended Abstract

Introduction

Adolescence is one of the most critical and sensitive stages of human development, during which biological, cognitive, and emotional changes can have long-term effects on an individual's life trajectory (Kandy et al., 2018). Happiness, as a fundamental component of psychological well-being, plays a crucial role in adolescents' mental health, adaptation, and quality of life. It is not limited to experiencing positive emotions but is also associated with outcomes such as improved mental health, increased hope for the future, and enhanced adaptive functioning (Liamaz Diaz et al., 2023; Tan et al., 2019).

Emotional intelligence is a key factor influencing adolescents' happiness, encompassing the ability to perceive, interpret, and regulate one's own emotions as well as those of others (Hatamnejad et al., 2023; Washington et al., 2024). Numerous studies across different cultural contexts have shown a positive and significant relationship between emotional intelligence and happiness, indicating that individuals with higher emotional intelligence tend to experience higher levels of happiness (Abdollahi et al., 2015, 2019; Blasco Baldé et al., 2020; Sánchez-Álvarez et al., 2016; Zhou et al., 2021).

However, a direct relationship between emotional intelligence and happiness does not fully explain this link, making the examination of mediating variables essential. One such variable is tolerance of ambiguity, which refers to the ability to cope adaptively with uncertain, complex, or ambiguous situations. Individuals with higher tolerance of ambiguity tend to be more flexible, experience less anxiety, and perform more effectively (Capello et al., 2023; Furnham, 2017; Furnham & Marks, 2013). Evidence suggests that emotional intelligence can enhance happiness through increased tolerance of ambiguity, as emotionally intelligent individuals are better able to regulate emotions and manage stress in uncertain situations (Carver & Scheier, 2001; Mayer et al., 2004). Despite the theoretical and practical importance of this model, few studies have investigated the mediating role of tolerance of

ambiguity in the relationship between emotional intelligence and adolescent happiness, which is the focus of the present study.

Method

The present study is a fundamental, descriptive–correlational research designed to examine a theoretical model of the relationship between emotional intelligence, tolerance of ambiguity, and adolescent happiness. Path analysis was employed to investigate both direct and indirect relationships among the variables, as this method, based on correlation or covariance matrices, allows for testing the proposed causal model. The population consisted of all eleventh-grade students in public and private schools in Tehran during the 1404 academic year. The final sample included 400 students, ensuring sufficient statistical power and the possibility of compensating for incomplete data. A multistage cluster sampling method was used: first, two educational districts were randomly selected, then five schools from each district, and two eleventh-grade classes from each school, resulting in a total of twenty classes. Gender, school type, and geographical location were considered to enhance the external validity and generalizability of the findings.

Data were collected using standardized questionnaires. The Oxford Happiness Questionnaire consists of 29 items rated on a 4-point Likert scale and has demonstrated high reliability and validity in both Iranian and international studies (Cronbach's alpha: 0.91–0.93). The Siber or Schering Emotional Intelligence Questionnaire includes 33 items across five subscales and is based on Goleman's model. Responses are recorded on a 5-point Likert scale, with higher scores indicating greater emotional intelligence. The instrument's internal consistency in Iran ranged from 0.84 to 0.85, and its convergent validity has also been shown to be satisfactory.

Results

The present study investigated the mediating role of tolerance of ambiguity in the relationship between emotional intelligence and happiness among high school students, with a specific focus on the subcomponents of emotional intelligence: self-awareness, emotion management, self-motivation, empathy, and

communication skills. Data from 365 eleventh-grade students (48.5% boys and 51.5% girls) were analyzed. Descriptive statistics indicated relatively high levels of emotional intelligence, tolerance of ambiguity, and

happiness, with acceptable dispersion and normality in all variables and subscales, confirming the suitability of the data for inferential analyses.

Table1. Correlation Matrix of Study Variables

Variable	1	2	3	4	5	6	7	8
1. Happiness	1	—	—	—	—	—	—	—
2. Tolerance of Ambiguity	.217*	1	—	—	—	—	—	—
3. Emotional Intelligence (Total)	.419*	.268*	1	—	—	—	—	—
4. Self-awareness	.310*	.185*	.612*	1	—	—	—	—
5. Emotion Management	.355*	.162*	.574*	.462*	1	—	—	—
6. Self-motivation	.290*	.130*	.530*	.401*	.420*	1	—	—
7. Empathy	.265*	.110*	.470*	.310*	.375*	.340*	1	—
8. Communication skills	.240*	.095*	.420*	.285*	.300*	.320*	.355*	1

Correlation analyses revealed significant positive relationships among all variables. Emotional intelligence was positively associated with both tolerance of ambiguity ($r = .268, p < .05$) and happiness ($r = .419, p < .001$), while tolerance of ambiguity also correlated positively with happiness ($r = .217, p < .05$). Among the emotional

intelligence subscales, self-awareness and emotion management showed the strongest correlations with happiness and tolerance of ambiguity, while self-motivation, empathy, and communication skills exhibited moderate but significant relationships.

Table2. Standardized Direct and Indirect Effects

Fit Index	Value	Recommended Threshold	Interpretation
χ^2/df	2.95	< 3	Good fit
RMSEA	0.064	< 0.07	Acceptable
PCLOSE	0.231	> 0.05	Acceptable
CFI	0.997	> 0.90	Excellent
TLI	0.913	> 0.90	Acceptable
IFI	0.997	> 0.90	Excellent
Hotelling's T ²	485	> 200	Adequate sample size

Structural equation modeling was conducted to test the proposed mediation model, treating emotional intelligence as a latent variable indicated by its five subscales. The model demonstrated good fit indices ($\chi^2/df = 2.95$, RMSEA = .064, CFI = .997, TLI = .913, IFI = .997), supporting the conceptual framework. Path analysis indicated that emotional intelligence had a significant

direct effect on tolerance of ambiguity ($\beta = .272, p < .001$) and happiness ($\beta = .289, p < .001$). Tolerance of ambiguity also had a significant direct effect on happiness ($\beta = .104, p < .05$). Furthermore, the indirect effect of emotional intelligence on happiness through tolerance of ambiguity was significant ($\beta = .028, p < .05$), indicating partial mediation.

Table3.

Predictor	Outcome	Direct Effect (β)	Indirect Effect via Tolerance of Ambiguity (β)	Total Effect (β)	p-value	Interpretation
Emotional Intelligence	Tolerance of Ambiguity	0.272	—	0.272	< .001	Significant direct effect
Tolerance of Ambiguity	Happiness	0.104	—	0.104	.005	Significant direct effect
Emotional Intelligence	Happiness	0.289	0.028	0.317	< .05	Partial mediation confirmed

The direct pathway accounted for approximately 86% of the total effect of emotional intelligence on happiness, while the indirect pathway via tolerance of ambiguity contributed roughly 14%, confirming the partial mediating

role of tolerance of ambiguity. Overall, the findings highlight that emotional intelligence enhances adolescent happiness both directly and indirectly by increasing tolerance of ambiguity, emphasizing the importance of

emotional and cognitive adaptability in promoting adolescent well-being.

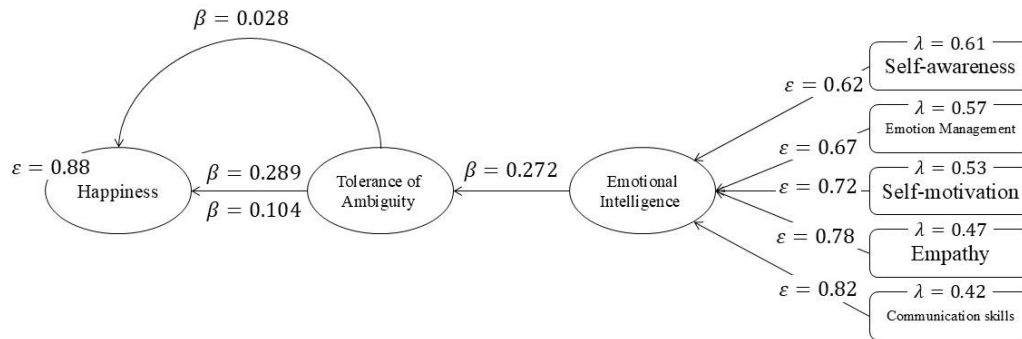

Figure 1. Final Path Model of Emotional Intelligence, Tolerance of Ambiguity, and Happiness

Conclusion

The present study examined the mediating role of tolerance of ambiguity in the relationship between emotional intelligence and happiness among adolescents. The findings indicated that emotional intelligence positively predicted happiness both directly and indirectly through tolerance of ambiguity, supporting the proposed conceptual model.

Consistent with previous research, adolescents with higher emotional intelligence reported greater happiness and well-being, likely due to their enhanced ability to perceive, understand, and regulate emotions effectively (Goleman, 1995; Mayer et al., 2004). Emotional intelligence was also positively associated with tolerance of ambiguity, suggesting that emotionally intelligent adolescents are better equipped to cope with uncertainty and complex situations (Furnham, 2017; Capelo et al., 2023).

Tolerance of ambiguity significantly mediated the relationship between emotional intelligence and happiness. This finding indicates that part of the beneficial effect of emotional intelligence on happiness operates through adolescents' capacity to manage uncertainty and ambiguity in adaptive ways, which is associated with greater psychological flexibility and reduced emotional distress (Shi et al., 2025).

From a theoretical perspective, tolerance of ambiguity can be conceptualized as a cognitive-emotional resource that supports emotion regulation and well-being, consistent with positive psychology

and the broaden-and-build theory (Fredrickson, 2013). Overall, emotional intelligence and tolerance of ambiguity emerge as key psychological assets for promoting adolescent happiness. These findings highlight the importance of educational and psychological interventions aimed at strengthening emotional skills and adaptive responses to uncertainty during adolescence.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines: This article is derived from the first author's doctoral dissertation in Counseling at the Faculty of Humanities, Islamic Azad University, Central Tehran Branch. To uphold ethical standards, data collection was conducted only after obtaining participants' informed consent. Participants were also assured of the confidentiality of their personal information, and that the results would be reported anonymously without any identifying details.

Funding: This study was conducted as a PhD thesis with no financial support.

Authors' contribution: his article was extracted from the first author's doctoral dissertation, under the supervision of the second author and with consultation from the third author.

Conflict of interest: the authors declare no conflict of interest for this study.

Acknowledgments: We sincerely thank all the participants who took part in this research and contributed the necessary data, enabling us to carry out this study more effectively.

بررسی رابطه شادکامی با هوش هیجانی با میانجی‌گری تحمل ابهام در نوجوانان

دانیال احمدی^۱، حسن پاشا شریفی^۲، نسترن شریفی^۳

۱. دانشجوی دکتری مشاوره، گروه مشاوره، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، تهران، ایران. رایانامه: daniahahmadi796@gmail.com

۲. استاد، گروه روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد رودهن، رودهن، ایران. رایانامه: Hpsrr@yahoo.com

۳. دانشیار، گروه روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد رودهن، رودهن، ایران. رایانامه: nastaran_shrf@yahoo.com

چکیده

مشخصات مقاله

نوع مقاله:

پژوهشی

تاریخچه مقاله:

دریافت: ۱۴۰۴/۱۰/۰۹

بازنگری: ۱۴۰۴/۱۲/۰۸

پذیرش: ۱۴۰۵/۰۱/۱۹

انتشار برخط: ۱۴۰۵/۰۴/۰۱

کلیدواژه‌ها:

هوش هیجانی، شادکامی، تحمل ابهام، نوجوانی.

زمینه: شادکامی از مؤلفه‌های اساسی بهزیستی روان‌شناختی در نوجوانی است و پژوهش‌ها رابطه مثبت آن با هوش هیجانی را نشان داده‌اند. با این حال، سازوکارهای روان‌شناختی این رابطه به‌ویژه در نوجوانان کمتر بررسی شده است. تحمل ابهام به‌عنوان یک عامل شناختی-هیجانی می‌تواند نقش میانجی‌گری در ارتباط بین هوش هیجانی و شادکامی ایفا کند، اما شواهد پژوهشی در این زمینه محدود است.

هدف: هدف پژوهش حاضر بررسی نقش میانجی‌گری تحمل ابهام در رابطه بین هوش هیجانی و شادکامی دانش‌آموزان دبیرستانی بود.

روش: این پژوهش از نوع توصیفی-همبستگی و مبتنی بر تحلیل مسیر بود. جامعه آماری شامل کلیه دانش‌آموزان پایه یازدهم شهر تهران در سال تحصیلی ۱۴۰۴ بود که ۳۶۵ نفر (۱۸۸ دختر و ۱۷۷ پسر) به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند. ابزارهای پژوهش شامل پرسشنامه شادکامی آکسفورد (هیل و آرگایل، ۲۰۰۲)، پرسشنامه هوش هیجانی شرینگ (شات و همکاران، ۱۹۹۸؛ مبتنی بر مدل گلمن) و پرسشنامه تحمل ابهام مکین (مکین، ۱۹۹۳) بود. داده‌ها با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل مسیر در نرم‌افزار AMOS نسخه ۲۴ تحلیل شدند.

یافته‌ها: نتایج نشان داد که بین هوش هیجانی و شادکامی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد (ضریب همبستگی پیرسون برابر با ۰۰۴۱۹ و سطح معناداری کمتر از ۰۰۰۰۱). همچنین، هوش هیجانی با تحمل ابهام رابطه مثبت و معنادار نشان داد (ضریب همبستگی پیرسون برابر با ۰۰۲۶۸ و سطح معناداری کمتر از ۰۰۰۰۱). رابطه بین تحمل ابهام و شادکامی نیز مثبت و معنادار بود (ضریب همبستگی پیرسون برابر با ۰۰۲۷۰ و سطح معناداری کمتر از ۰۰۰۰۱). نتایج تحلیل مسیر حاکی از آن بود که هوش هیجانی اثر مستقیم معناداری بر شادکامی دارد (ضریب مسیر استاندارد شده برابر با ۰۰۲۹۲ و سطح معناداری کمتر از ۰۰۰۰۱) و همچنین از طریق تحمل ابهام اثر غیرمستقیم معناداری بر شادکامی اعمال می‌کند (ضریب مسیر استاندارد شده برابر با ۰۰۰۴۵ و سطح معناداری کمتر از ۰۰۰۰۵). شاخص‌های نیکویی برازش، برازش مطلوب مدل نهایی را تأیید کردند.

نتیجه‌گیری: نتایج پژوهش نشان داد که تحمل ابهام نقش میانجی‌گری نسبی در رابطه بین هوش هیجانی و شادکامی نوجوانان ایفا می‌کند. از منظر کاربردی، این یافته‌ها بر ضرورت طراحی و اجرای برنامه‌های آموزشی و مداخلات روان‌شناختی در مدارس با تمرکز بر تقویت هوش هیجانی و افزایش تحمل ابهام تأکید دارد؛ برنامه‌هایی که می‌توانند به ارتقای شادکامی، سازگاری روان‌شناختی و سلامت روان نوجوانان منجر شوند.

استاد: احمدی، دانیال؛ پاشا شریفی، حسن؛ و شریفی، نسترن (۱۴۰۵). بررسی رابطه شادکامی با هوش هیجانی با میانجی‌گری تحمل ابهام در نوجوانان. *مجله علوم روانشناختی*، دوره ۲۵، شماره ۱، ۱۶۰-۱۸.

مجله علوم روانشناختی، دوره ۲۵، شماره ۱، ۱۶۰، ۱۴۰۵. DOI: 10.66224/jps.25.160.12

✉ نویسنده مسئول: حسن پاشا شریفی، استاد، گروه روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد رودهن، رودهن، ایران. رایانامه: Hpsrr@yahoo.com؛ تلفن: ۰۹۱۲۱۴۳۲۰۴۵

مقدمه

شادکامی^۱ به‌عنوان یکی از شاخص‌های محوری بهزیستی ذهنی^۲، سازه‌ای چندبعدی است که تجربه هیجانات مثبت، رضایت شناختی از زندگی و احساس معنا را در برمی‌گیرد و در ادبیات روان‌شناسی مثبت‌گرا^۳ به‌عنوان یکی از مهم‌ترین نشانگرهای سلامت روان شناخته می‌شود (کراسکو و همکاران، ۲۰۲۲؛ والش و همکاران، ۲۰۱۸). پژوهش‌ها نشان می‌دهند شادکامی نه تنها با سلامت روانی بالاتر، بلکه با سازگاری اجتماعی، عملکرد تحصیلی مطلوب‌تر و کیفیت روابط بین فردی بهتر همراه است (تان و همکاران، ۲۰۱۹؛ لیاماز دیاز و همکاران، ۲۰۲۳). از این رو، شناسایی عوامل فردی و خانوادگی مؤثر بر شادکامی، به‌ویژه در دوره نوجوانی که با تحولات گسترده هیجانی و اجتماعی همراه است، به یکی از دغدغه‌های اصلی پژوهشگران تبدیل شده است (دال و همکاران، ۲۰۱۸؛ یونیسف، ۲۰۲۱). در این چارچوب، ویژگی‌های شخصیتی و انسجام خانواده به‌عنوان دو سازه بنیادین، نقش مهمی در تبیین تفاوت‌های فردی در تجربه شادکامی ایفا می‌کنند (رایان و دسی، ۲۰۰۱؛ دینر و همکاران، ۲۰۰۳).

ویژگی‌های شخصیتی^۴ به الگوهای نسبتاً پایدار تفکر، هیجان و رفتار اشاره دارند که شیوه تعامل فرد با خود و محیط را شکل می‌دهند (بلیدورن و همکاران، ۲۰۲۲). این ویژگی‌ها به‌عنوان «ساختارهای روان‌شناختی اساسی» در نظر گرفته می‌شوند که دامنه وسیعی از پیامدهای زندگی، از جمله بهزیستی روان‌شناختی و شادکامی را پیش‌بینی می‌کنند (کانگ و همکاران، ۲۰۲۳). مدل پنج‌عاملی شخصیت، شامل برون‌گرایی، توافق‌پذیری، وظیفه‌شناسی، گشودگی به تجربه و روان‌رنجوری، یکی از پذیرفته‌شده‌ترین چارچوب‌ها برای توصیف شخصیت است (ولاچوگیانی و تسلیوس، ۲۰۲۲؛ ونگ و همکاران، ۲۰۲۴). برون‌گرایی با هیجان‌خواهی، انرژی اجتماعی و تجربه هیجانات مثبت مرتبط است؛ توافق‌پذیری به همدلی و همکاری اشاره دارد؛ وظیفه‌شناسی بیانگر خودنظم‌دهی و هدفمندی است؛ گشودگی به تجربه به انعطاف‌پذیری شناختی و علاقه به تجربه‌های نو مربوط می‌شود؛ و روان‌رنجوری با ناپایداری هیجانی و تجربه

هیجانات منفی مشخص می‌شود (بلوینز و همکاران، ۲۰۲۲؛ ویلموت و اونز، ۲۰۲۲؛ پترز و همکاران، ۲۰۲۰).

شواهد تجربی گسترده‌ای نشان می‌دهد که این ابعاد شخصیتی با شادکامی رابطه معنا دار دارند. متا‌آنالیزهای بزرگ گزارش کرده‌اند که برون‌گرایی و وظیفه‌شناسی پیش‌بینی‌کننده‌های مثبت و روان‌رنجوری پیش‌بینی‌کننده منفی شادکامی هستند (انگلیم و همکاران، ۲۰۲۰؛ استیل و همکاران، ۲۰۰۸). مفهوم «شخصیت شاد» نیز بیانگر این دیدگاه است که برخی الگوهای شخصیتی افراد را مستعد تجربه سطوح بالاتر بهزیستی می‌کند (دینیو و کوپر، ۱۹۹۸). پژوهش‌های جدیدتر نیز تأیید می‌کنند که توافق‌پذیری و گشودگی به تجربه از طریق تسهیل روابط اجتماعی مثبت و انعطاف‌پذیری شناختی، با شادکامی مرتبط‌اند (باصری و ارب، ۲۰۲۴؛ کانگ و همکاران، ۲۰۲۳). با این حال، شخصیت در خلأ عمل نمی‌کند و بسترهای اجتماعی، به‌ویژه خانواده، می‌توانند نحوه تأثیرگذاری ویژگی‌های شخصیتی بر شادکامی را تقویت یا تضعیف کنند.

خانواده نخستین و پایدارترین بافت اجتماعی رشد فرد است و کیفیت روابط خانوادگی نقش تعیین‌کننده‌ای در سلامت روان نوجوانان دارد (پارک و همکاران، ۲۰۱۸). در این میان، انسجام خانواده به درجه پیوند عاطفی، حمایت متقابل و احساس تعلق میان اعضای خانواده اشاره دارد (چنگ و همکاران، ۲۰۱۷). خانواده‌های منسجم محیطی فراهم می‌کنند که در آن اعضا احساس امنیت، پذیرش و نزدیکی هیجانی دارند و می‌توانند در مواجهه با فشارهای زندگی از حمایت یکدیگر بهره‌مند شوند (لی و همکاران، ۲۰۲۱). چنین محیطی به‌طور مستقیم با سطوح بالاتر بهزیستی روانی و شادکامی مرتبط گزارش شده است (بیان و همکاران، ۲۰۲۴؛ ژیانگ و همکاران، ۲۰۲۰). افزون بر این، شواهد نشان می‌دهد انسجام خانوادگی می‌تواند پیش‌بینی‌کننده مهم شادکامی نوجوانان باشد، زیرا نیازهای اساسی آنان به تعلق و حمایت عاطفی را برآورده می‌کند (دارادکا و همکاران، ۲۰۲۴؛ رایان و دسی، ۲۰۰۰).

3. Positive Psychology

4. Personality Traits

1. Happiness

2. Subjective Well-Being

رابطه را شکل می‌دهد. فهم این روابط نه تنها از نظر نظری به غنای ادبیات روان‌شناسی شخصیت و خانواده می‌افزاید، بلکه می‌تواند راهنمای مداخلات خانواده محور و برنامه‌های ارتقای شادکامی نوجوانان باشد. در نتیجه، بررسی رابطه ویژگی‌های شخصیتی با شادکامی با میانجی‌گری انسجام خانواده، تلاشی در جهت پر کردن شکاف موجود در پژوهش‌ها و ارائه تصویری منسجم از تعامل عوامل فردی و خانوادگی در تبیین شادکامی نوجوانان محسوب می‌شود.

نوجوانی^۱ یکی از حساس‌ترین و تعیین‌کننده‌ترین مراحل رشد انسان محسوب می‌شود که با تغییرات گسترده زیستی، شناختی، اجتماعی و هیجانی همراه است و می‌تواند پیامدهای عمیق و بلندمدتی برای سلامت روان و کیفیت زندگی فرد در دوره بزرگسالی به همراه داشته باشد (کندی و همکاران، ۲۰۱۸). در این دوره، نوجوانان با چالش‌های متعددی از جمله شکل‌گیری هویت فردی، افزایش خودآگاهی، گسترش و پیچیده‌تر شدن روابط اجتماعی و مواجهه با انتظارات جدید تحصیلی و اجتماعی روبه‌رو می‌شوند. شیوه مواجهه و سازگاری نوجوانان با این تحولات نقش اساسی در شکل‌گیری بهزیستی روان‌شناختی آنان ایفا می‌کند؛ به گونه‌ای که ناتوانی در مدیریت این تغییرات می‌تواند زمینه‌ساز بروز مشکلات هیجانی، اضطرابی و روانی در این مرحله از رشد شود (زو و همکاران، ۲۰۲۱).

در این میان، شادکامی^۲ به‌عنوان یکی از مؤلفه‌های بنیادین بهزیستی روان‌شناختی، شاخصی مهم برای ارزیابی سلامت روان نوجوانان به شمار می‌آید. شادکامی مفهومی چندبعدی است که تجربه هیجان‌های مثبت، رضایت از زندگی و توانایی تنظیم و مدیریت هیجان‌های منفی را در برمی‌گیرد (لیاماز دیاز و همکاران، ۲۰۲۳). پژوهش‌ها نشان می‌دهند نوجوانانی که از سطح بالاتری از شادکامی برخوردارند، سلامت روان مطلوب‌تری دارند، روابط اجتماعی مؤثرتری برقرار می‌کنند و در مواجهه با فشارهای تحصیلی و اجتماعی، انعطاف‌پذیری بیشتری از خود نشان می‌دهند (تان و همکاران، ۲۰۱۹؛ لیاماز دیاز و همکاران، ۲۰۲۳). افزون بر این، شادکامی با افزایش امید به آینده، بهبود سازگاری اجتماعی و کاهش

از منظر تحولی، ویژگی‌های شخصیتی نوجوانان در بستر روابط خانوادگی شکل می‌گیرند و تثبیت می‌شوند. خانواده‌های منسجم با فراهم کردن الگوهای ارتباطی سالم، تنظیم هیجانی بهتر و حمایت پایدار، می‌توانند زمینه بروز سازگارانه‌تر ویژگی‌های شخصیتی را فراهم کنند (پارک و همکاران، ۲۰۱۸؛ چنگ و همکاران، ۲۰۱۷). برای مثال، نوجوانان برون‌گرا یا وظیفه‌شناس در خانواده‌های منسجم فرصت بیشتری برای تجربه تعاملات مثبت و تقویت احساس کارآمدی دارند که این امر می‌تواند به افزایش شادکامی منجر شود. در مقابل، سطوح بالای روان‌رنجوری در بافت خانواده‌های کم انسجام ممکن است با تعارض، ناامنی هیجانی و کاهش شادکامی همراه شود (پترز و همکاران، ۲۰۲۰؛ بیان و همکاران، ۲۰۲۴)؛ بنابراین، انسجام خانواده می‌تواند به‌عنوان سازوکاری میانجی عمل کند که از طریق آن ویژگی‌های شخصیتی بر شادکامی اثر می‌گذارد.

با وجود شواهد فراوان درباره ارتباط دوجانبه شخصیت و شادکامی از یک‌سو (انگلیم و همکاران، ۲۰۲۰؛ دینو و کوپر، ۱۹۹۸) و رابطه انسجام خانواده با شادکامی از سوی دیگر (ژیانگ و همکاران، ۲۰۲۰؛ دارادکا و همکاران، ۲۰۲۴)، مطالعاتی که این سه سازه را در قالب یک الگوی میانجی‌گری یکپارچه بررسی کنند، همچنان محدود است. بسیاری از پژوهش‌ها این متغیرها را به‌صورت جداگانه مطالعه کرده‌اند و کمتر به این پرسش پرداخته‌اند که چگونه ویژگی‌های شخصیتی از طریق کیفیت پیوندهای خانوادگی به تجربه شادکامی منجر می‌شوند. این خلأ نظری و تجربی، به‌ویژه در جمعیت نوجوانان که خانواده همچنان نقش محوری در زندگی آنان دارد، برجسته‌تر است (دال و همکاران، ۲۰۱۸؛ یونیسف، ۲۰۲۱).

بر این اساس، مسئله اساسی پژوهش حاضر آن است که آیا ویژگی‌های شخصیتی نوجوانان می‌تواند شادکامی آنان را به‌طور مستقیم و غیرمستقیم از طریق انسجام خانواده پیش‌بینی کنند. پرداختن به این مسئله می‌تواند به روشن شدن سازوکارهای پیونددهنده تفاوت‌های فردی در شخصیت با تجربه شادکامی کمک کند و نشان دهد که چگونه بستر خانوادگی این

^۱. adolescence

^۲. happiness

نشانه‌های اضطراب و افسردگی در نوجوانان همراه است و به‌عنوان عاملی محافظت‌کننده در برابر مشکلات روان‌شناختی عمل می‌کند (سانچز آلوارز و همکاران، ۲۰۱۶).

در تبیین عوامل مؤثر بر شادکامی نوجوانان، هوش هیجانی^۱ به‌عنوان یکی از متغیرهای کلیدی مورد توجه پژوهشگران قرار گرفته است (موحدی و همکاران، ۱۳۹۶). هوش هیجانی به توانایی فرد در ادراک، فهم، استفاده و تنظیم هیجان‌های خود و دیگران اشاره دارد و نقش مهمی در سازگاری هیجانی و اجتماعی ایفا می‌کند. در دوره نوجوانی که شدت، تنوع و نوسان هیجانات افزایش می‌یابد، برخورداری از سطح بالای هوش هیجانی می‌تواند نوجوانان را در مدیریت هیجان‌های منفی، کاهش تعارض‌های بین فردی و ارتقای احساس رضایت از زندگی یاری دهد. یافته‌های پژوهشی نشان می‌دهد نوجوانانی که از هوش هیجانی بالاتری برخوردارند، سطح بیشتری از شادکامی و بهزیستی ذهنی را گزارش می‌کنند (گرا-بوستامانته و همکاران، ۲۰۱۹). در همین راستا، مرور نظام‌مند و فرا تحلیل انجام‌شده توسط لیاماز-دیز و همکاران (۲۰۲۲) نیز نشان می‌دهد که بین هوش هیجانی و بهزیستی ذهنی نوجوانان رابطه‌ای مثبت و معنادار وجود دارد؛ به‌گونه‌ای که هوش هیجانی نه تنها با افزایش هیجان‌های مثبت و رضایت از زندگی مرتبط است، بلکه با کاهش هیجان‌های منفی نیز همراه بوده و نقش مهمی در ارتقای سلامت روان نوجوانان ایفا می‌کند. با این حال، نتایج این مطالعات تأکید می‌کند که اثر هوش هیجانی بر شادکامی می‌تواند از طریق سازوکارهای واسطه‌ای و غیرمستقیم تبیین شود.

با وجود شواهد گسترده درباره رابطه مستقیم هوش هیجانی و شادکامی، پژوهشگران بر این باورند که این رابطه از مسیرهای پیچیده‌تری شکل می‌گیرد و متغیرهای میانجی می‌توانند نقش مهمی در تبیین سازوکارهای اثرگذاری هوش هیجانی بر شادکامی ایفا کنند (واشن و همکاران، ۲۰۲۴). از این رو، توجه به سازه‌های شناختی-هیجانی که نوجوانان را در مواجهه با موقعیت‌های چالش‌برانگیز، نامطمئن و پیش‌بینی‌ناپذیر یاری می‌کنند، ضرورت می‌یابد. یکی از مهم‌ترین این سازه‌ها، تحمل ابهام^۲ است که در

سال‌های اخیر توجه فزاینده‌ای را در حوزه روان‌شناسی به خود جلب کرده است. تحمل ابهام به توانایی فرد در پذیرش و سازگاری با موقعیت‌های نامطمئن، پیچیده و غیرقابل‌پیش‌بینی اشاره دارد. نوجوانانی که از تحمل ابهام بالاتری برخوردارند، در مواجهه با عدم قطعیت، اضطراب کمتری را تجربه کرده و واکنش‌های هیجانی سازگارانه‌تری از خود نشان می‌دهند. پژوهش‌ها نشان داده‌اند که این توانایی نقش مهمی در تنظیم هیجان‌ها، کاهش تنیدگی روانی و ارتقای بهزیستی روان‌شناختی ایفا می‌کند (گوارنرا و همکاران، ۲۰۲۴). همچنین، افرادی که تحمل ابهام بالاتری دارند، در شرایط غیرقابل‌پیش‌بینی از انعطاف‌پذیری شناختی و هیجانی بیشتری برخوردار بوده و بهتر می‌توانند با فشارهای روانی کنار بیایند (فرنهام و مارکس، ۲۰۱۳؛ کاپلو و همکاران، ۲۰۲۳).

از آنجا که دوران نوجوانی با تصمیم‌گیری‌های مهم تحصیلی، اجتماعی و شغلی همراه است، توانایی تحمل ابهام می‌تواند نقش تعیین‌کننده‌ای در حفظ سلامت روان و افزایش شادکامی نوجوانان ایفا کند. پژوهش‌های جدید نشان داده‌اند که تحمل ابهام با شادکامی، رضایت از زندگی و بهزیستی روان‌شناختی رابطه‌ای مثبت و معنادار دارد و نوجوانانی که توانایی بیشتری در پذیرش عدم قطعیت دارند، بهتر می‌توانند هیجان‌های منفی خود را مدیریت کرده و سطح بالاتری از شادکامی را تجربه کنند (شی و همکاران، ۲۰۲۵). از سوی دیگر، یافته‌های گوارنرا و همکاران (۲۰۲۴) نشان می‌دهد که هوش هیجانی با توانایی مواجهه مؤثر با موقعیت‌های مبهم و پر ریسک و استفاده از راهبردهای مقابله‌ای سازگارانه ارتباط معناداری دارد. این نتایج بیانگر آن است که نوجوانان دارای هوش هیجانی بالاتر، در مقایسه با همسالان خود، توانایی بیشتری در مدیریت عدم قطعیت داشته و در نتیجه پیامدهای روان‌شناختی مثبت‌تری، از جمله شادکامی را تجربه می‌کنند. بر این اساس، می‌توان نتیجه گرفت که تحمل ابهام می‌تواند به‌عنوان سازوکاری واسطه‌ای در ارتباط بین هوش هیجانی و شادکامی ایفای نقش کند.

^۱. Emotional intelligence

^۲. tolerance for ambiguity

پرسشنامه‌ها میان دانش‌آموزان توزیع و توسط آنان تکمیل گردید. در فرایند نمونه‌گیری، تنوع جنسیتی (دختر و پسر)، نوع مدرسه (دولتی و غیردولتی) و موقعیت جغرافیایی مناطق آموزشی مورد توجه قرار گرفت تا نتایج پژوهش از اعتبار بیرونی و تعمیم‌پذیری بالاتری برخوردار باشد.

ملاک ورود در این پژوهش شامل حضور مستمر دانش‌آموزان در کلاس‌ها، تمایل به شرکت در پژوهش و توانایی پاسخگویی به پرسشنامه‌ها به زبان فارسی بود. دانش‌آموزانی که پرسشنامه‌ها را به‌طور ناقص یا نامعتبر تکمیل کردند، در طول جمع‌آوری داده‌ها غایب بوده یا از شرکت در پژوهش انصراف داده و رضایت‌نامه والدین یا سرپرست قانونی را ارائه نکرده بودند، از نمونه خارج شدند.

(ب) ابزار: گردآوری داده‌ها در این پژوهش به‌صورت میدانی و با استفاده از ابزارهای خود گزارشی انجام شد. پس از انتخاب نمونه و هماهنگی با مسئولان مدارس، پژوهشگر با حضور در کلاس‌های درس و توضیح اهداف پژوهش برای دانش‌آموزان، بر محرمانه بودن اطلاعات، داوطلبانه بودن شرکت در پژوهش و امکان انصراف در هر مرحله تأکید کرد. سپس پرسشنامه‌ها به‌صورت گروهی در اختیار دانش‌آموزان قرار گرفت و از آنان خواسته شد با دقت و صداقت به سؤالات پاسخ دهند. مدت‌زمان لازم برای تکمیل پرسشنامه‌ها حدود ۳۰ تا ۴۵ دقیقه بود. در پایان، پرسشنامه‌ها جمع‌آوری و داده‌های ناقص یا نامعتبر شناسایی و حذف شدند. در پژوهش حاضر جهت جمع‌آوری اطلاعات از پرسشنامه‌های زیر استفاده شد؛

پرسشنامه شادکامی آکسفورد (OHQ)^۱: پرسشنامه شادکامی آکسفورد که توسط هیل و آرگیل (۲۰۰۲) ساخته شده است، شامل ۲۹ گویه با مقیاس پاسخ‌دهی لیکرت چهاردرجه‌ای است و نمره بالاتر نشان‌دهنده سطح بالاتر شادکامی است. این ابزار فاقد زیرگروه مشخص است، اما تحلیل عاملی آن پنج عامل اصلی استخراج کرده که ۵۷٫۱ درصد از واریانس کل را تبیین می‌کنند. روایی و پایایی آن در مطالعه اصلی هیل و آرگیل (۲۰۰۲) به‌صورت ضریب آلفای کرونباخ ۰٫۹۱ گزارش شد و همبستگی معناداری با نمرات رضایت از زندگی، خوش‌بینی، برون‌گرایی و روان‌رنجوری

با وجود اهمیت نظری و کاربردی این الگو، مرور پیشینه پژوهشی نشان می‌دهد که مطالعات اندکی به بررسی هم‌زمان رابطه بین هوش هیجانی، تحمل ابهام و شادکامی در نوجوانان پرداخته‌اند و این خلأ پژوهشی به‌ویژه در میان نوجوانان دبیرستانی مشهود است (لیاماز دیاز و همکاران، ۲۰۲۲). بررسی این روابط می‌تواند علاوه بر غنای ادبیات پژوهشی در حوزه روان‌شناسی مثبت‌گرا، زمینه‌ساز طراحی و اجرای مداخلات آموزشی و روان‌شناختی مؤثر باهدف ارتقای شادکامی و سلامت روان نوجوانان باشد. بر این اساس، پژوهش حاضر در پی پاسخ به این سؤال است که آیا تحمل ابهام می‌تواند نقش میانجی‌گری در رابطه بین هوش هیجانی و شادکامی نوجوانان دبیرستانی ایفا کند؟

روش

(الف) طرح پژوهش و شرکت‌کنندگان: پژوهش حاضر از نظر هدف در زمره تحقیقات بنیادین قرار دارد و از حیث روش اجرا، از نوع توصیفی - همبستگی است و به‌طور مشخص از الگوی تحلیل مسیر استفاده می‌کند. جامعه آماری این پژوهش شامل تمامی دانش‌آموزان دختر و پسر پایه یازدهم دوره دوم متوسطه شهر تهران در سال تحصیلی ۱۴۰۴ بود که جمعیتی حدود ۱۰۰،۰۰۰ تا ۱۲۰،۰۰۰ نفر را شامل می‌شد. این جامعه، مدارس دولتی و غیردولتی مناطق مختلف آموزشی را در برمی‌گرفت. برای تعیین حجم نمونه، با توجه به الزامات تحلیل مسیر و بر اساس توصیه بایرن (۲۰۱۲) مبنی بر وجود حداقل ۱۰ تا ۲۰ نمونه برای هر متغیر، تعداد ۴۰۰ دانش‌آموز به‌عنوان حجم نمونه نهایی انتخاب شد. این تعداد به‌گونه‌ای تعیین شد که علاوه بر تأمین کفایت آماری، امکان جبران داده‌های ناقص نیز فراهم گردد.

روش نمونه‌گیری در این پژوهش خوشه‌ای چندمرحله‌ای بود. در مرحله نخست، از میان مناطق آموزش و پرورش شهر تهران، دو منطقه (۲ و ۹) به‌صورت تصادفی انتخاب شد. سپس از هر منطقه پنج دبیرستان (در مجموع ده مدرسه) و از هر مدرسه دو کلاس از پایه یازدهم (در کل بیست کلاس) به‌صورت تصادفی انتخاب شدند. پس از هماهنگی با مدیران مدارس،

^۱. Oxford Happiness Questionnaire

پرسشنامه تحمل ابهام (TAQ)^۲: پرسشنامه تحمل ابهام که توسط مکمل لین (۱۹۹۳) ساخته شده است، شامل ۲۲ ماده است و برای سنجش توانایی افراد در مواجهه با ابهام و موقعیت‌های چندمعنایی طراحی شده است. پاسخ‌ها به این پرسشنامه بر اساس مقیاس لیکرت پنج‌درجه‌ای نمره‌دهی می‌شوند و پرسشنامه فاقد زیرمقیاس مشخص است. پایایی ابزار اصلی توسط مکمل لین بالاتر از ۰٫۶ گزارش شده است (مک‌لین، ۱۹۹۳). در ایران، این پرسشنامه توسط غلامی و کاکاوند (۱۳۸۹) اعتبارسنجی شد و روایی محتوایی آن ۰٫۴۸ و پایایی آن از طریق آلفای کرونباخ ۰٫۸۵ برآورد شد. در پژوهش حاضر، پایایی پرسشنامه تحمل ابهام از طریق آلفای کرونباخ برابر با ۰٫۸۴ به دست آمد.

یافته‌ها

پژوهش حاضر باهدف بررسی نقش میانجی‌گری تحمل ابهام در ارتباط میان هوش هیجانی (و خرده مقیاس‌های آن) و شادکامی دانش‌آموزان انجام شد. از میان ۴۰۰ پرسشنامه توزیع شده، پس از حذف موارد ناقص، داده‌های ۳۶۵ دانش‌آموز پایه‌ی یازدهم (۱۷۷ پسر و ۱۸۸ دختر) برای تحلیل باقی ماند. ترکیب جنسیتی نمونه تقریباً متعادل بود (۴۸٫۵ درصد پسر و ۵۱٫۵ درصد دختر) و امکان تحلیل و مقایسه نتایج بر اساس جنسیت فراهم شد. برای بررسی ویژگی‌های آماری، شاخص‌های گرایش مرکزی (میانگین)، پراکندگی (انحراف معیار)، چولگی و کشیدگی برای نمره کل و خرده مقیاس‌ها محاسبه شد.

داشت. در ایران، روایی و پایایی این پرسشنامه توسط میرزایی و حاتمی (۱۳۸۹) تأیید شد؛ پایایی آن از طریق روش دو نیمه‌سازی ۰٫۹۲ و از طریق همسانی درونی و ضریب آلفای کرونباخ ۰٫۹۳ به دست آمد و لیاقت دار و همکاران (۲۰۰۸) ضریب پایایی ۰٫۹۰ را گزارش کردند. در پژوهش حاضر، پایایی این پرسشنامه با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰٫۹۱ به دست آمد.

پرسشنامه هوش هیجانی سبیر یا شرینگ (SEIQ)^۱: پرسشنامه هوش هیجانی سبیر یا شرینگ که بر اساس مدل هوش هیجانی گلن (۱۹۹۵) توسط اسکات و همکاران (۱۹۹۸) طراحی شده است، شامل ۳۳ سؤال است. پاسخ به سؤالات این پرسشنامه از طریق مقیاس لیکرت پنج‌درجه‌ای صورت می‌گیرد و نمره بالاتر نشان‌دهنده هوش هیجانی بیشتر است. در مطالعه اسکات و همکاران (۱۹۹۸) ضریب آلفای کرونباخ این ابزار برابر با ۰٫۹۰ گزارش شد و آستین و همکاران (۲۰۰۴) نیز ضمن تأیید روایی همگرای و اعتبار سازه این آزمون، ضریب آلفای کرونباخ آن را ۰٫۸۹ برآورد کردند. در ایران، اعتبارسنجی این پرسشنامه توسط منصور (۱۳۸۰) انجام شد و همسانی درونی آن با روش آلفای کرونباخ ۰٫۸۵ برآورد شد. روایی همگرای آن نیز از طریق محاسبه همبستگی نمرات با آزمون عزت‌نفس کوپر اسمیت برابر ۰٫۶۳ گزارش شد که نشان‌دهنده روایی مطلوب است. همچنین اسدی (۱۳۸۲) میزان همسانی درونی این پرسشنامه را ۰٫۸۴ گزارش کرد. در پژوهش حاضر، پایایی این پرسشنامه از طریق آلفای کرونباخ برابر با ۰٫۸۶ به دست آمد.

جدول ۱. شاخص‌های توصیفی پژوهش

متغیر	خرده مقیاس	تعداد	حداقل	حداکثر	میانگین	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی	
تحمل ابهام	شادکامی	۳۶۵	۶۰	۷۳	۶۵٫۳۹	۲٫۵	۰٫۱۹۶	-۰٫۵۲۸	
	نمره کل	۳۶۵	۷۶	۹۴	۸۵٫۳۷	۴٫۰۰۹	۰٫۰۵۹	-۰٫۶۲۱	
هوش هیجانی	خودآگاهی	۳۶۵	۶۵	۱۳۹	۱۰۱٫۳۹	۱۴٫۹۲	۰٫۰۶۶	-۰٫۳۶۵	
	مدیریت احساسات	۳۶۵	۸	۴۰	۳۰٫۵۰	۴٫۲۵	۰٫۱۰۲	-۰٫۲۱۵	
	خودآنگیزی	۳۶۵	۷	۳۵	۲۵٫۸۰	۳٫۹۰	۰٫۰۸۵	-۰٫۱۸۰	
	همدلی	۳۶۵	۷	۳۵	۲۶٫۱۰	۴٫۰۵	۰٫۱۲۰	-۰٫۲۰۰	
	مهارت‌های ارتباطی	همدلی	۳۶۵	۶	۳۰	۲۲٫۴۵	۳٫۶۰	۰٫۰۹۰	-۰٫۱۵۰
		مهارت‌های ارتباطی	۳۶۵	۵	۲۵	۱۶٫۵۴	۲٫۹۰	۰٫۱۱۰	-۰٫۱۷۰

1. Schering Emotional Intelligence Questionnaire
2. Tolerance of Ambiguity Questionnaire

بر اساس نتایج توصیفی پژوهش، میانگین نمره کل تحمل ابهام در میان ۳۶۵ دانش‌آموز برابر با ۶۵/۳۹ با انحراف معیار ۲/۵ به دست آمد، درحالی‌که میانگین نمره کل شادکامی ۸۵/۳۷ با انحراف معیار ۴/۰۹ بود که نشان‌دهنده سطح نسبتاً بالای تحمل ابهام و شادکامی در نمونه مورد مطالعه است. میانگین نمره کل هوش هیجانی برابر با ۱۰۱/۳۹ با انحراف معیار ۱۴/۹۲ گزارش شد که بیانگر پراکندگی قابل‌قبول نمرات در این متغیر است. بررسی خرده‌مقیاس‌های هوش هیجانی نشان داد که میانگین بالاترین سهم مربوط به خودآگاهی (میانگین = ۳۰/۵۰، انحراف معیار = ۴/۲۵) و مدیریت احساسات (میانگین = ۲۵/۸۰، انحراف معیار = ۳/۹۰) بوده است و خرده‌مقیاس‌های خودانگیزی (میانگین = ۲۶/۱۰، انحراف معیار = ۴/۰۵)، همدلی (میانگین = ۲۲/۴۵، انحراف معیار = ۳/۶۰) و مهارت‌های ارتباطی (میانگین = ۱۶/۵۴، انحراف معیار = ۲/۹۰) سهم کمتری در نمره کل هوش هیجانی داشتند. مقادیر چولگی و کشیدگی تمامی متغیرها و خرده‌مقیاس‌ها در دامنه قابل‌قبول (بین ۲±) قرار داشت که نشان‌دهنده توزیع تقریباً نرمال داده‌ها و کفایت آن‌ها برای انجام تحلیل‌های آماری استنباطی بود. این نتایج، علاوه بر تأیید همگنی نمونه، نمایانگر توزیع متعادل و فقدان انحراف شدید در نمرات دانش‌آموزان در متغیرهای اصلی و ابعاد هوش هیجانی است.

قبل از اجرای تحلیل‌های همبستگی و تحلیل مسیر، پیش‌فرض‌های آماری موردبررسی قرار گرفت تا اعتبار نتایج مدل ساختاری تأمین شود. نرمال بودن توزیع داده‌ها با بررسی مقادیر چولگی و کشیدگی در دامنه ۲± و همچنین آزمون کولموگراف-اسمیرنوف تأیید شد (سطح معناداری بیشتر از ۰/۰۵) که نشان می‌دهد داده‌ها برای تحلیل‌های استنباطی مناسب هستند. خطی بودن روابط بین متغیرها نیز با نمودارهای پراکندگی بررسی شد و روابط بین هوش هیجانی، تحمل ابهام و شادکامی، خطی و قابل‌قبول بود. همچنین، عدم وجود هم‌خطی چندگانه شدید در بین متغیرهای پیش‌بین با شاخص‌های تحمل (بیشتر از ۰/۷) و ضریب تورم واریانس (کمتر از ۳) تأیید شد. استقلال خطاها نیز با آزمون دوربین-واتسون (۲/۰۲) سنجیده شد و داده‌ها فاقد خودهمبستگی خطا بودند. علاوه بر این، بررسی داده‌های پرت با نمودار باکس‌ویسکر نشان داد که تعداد داده‌های دورافتاده اندک و فاقد تأثیر معنادار بر نتایج است. در ادامه ماتریس همبستگی بین نمره کل شادکامی، تحمل ابهام و خرده‌مقیاس‌های هوش هیجانی در جدول ۲ ارائه شده است.

جدول ۲. ماتریس همبستگی بین متغیرهای پژوهش

مغیر	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸
۱ شادکامی								
۲ تحمل ابهام	۰/۲۱۷*							
۳ هوش هیجانی (کل)	۰/۴۱۹*	۰/۲۶۸*						
۴ خودآگاهی	۰/۳۱۰*	۰/۱۸۵*	۰/۶۱۲*					
۵ مدیریت احساسات	۰/۳۵۵*	۰/۱۶۲*	۰/۵۷۴*	۰/۴۶۲*				
۶ خودانگیزی	۰/۲۹۰*	۰/۱۳۰*	۰/۵۳۰*	۰/۴۰۱*	۰/۴۲۰*			
۷ همدلی	۰/۲۶۵*	۰/۱۱۰*	۰/۴۷۰*	۰/۳۱۰*	۰/۳۷۵*	۰/۳۴۰*		
۸ مهارت‌های ارتباطی	۰/۲۴۰*	۰/۰۹۵*	۰/۴۲۰*	۰/۲۸۵*	۰/۳۰۰*	۰/۳۲۰*	۰/۳۵۵*	۱

کمتر از ۰/۰۵) که بیانگر نقش اساسی هوش هیجانی در ارتقای شادکامی و تحمل ابهام است. بررسی ابعاد هوش هیجانی نشان داد که خودآگاهی با شادکامی و تحمل ابهام همبستگی مثبت و معناداری دارد (همبستگی = ۰/۳۱۰ و ۰/۱۸۵)، همچنین مدیریت احساسات بیشترین همبستگی را با شادکامی نشان داد (همبستگی = ۰/۳۵۵) و با تحمل ابهام نیز رابطه مثبت داشت (همبستگی = ۰/۱۶۲). سایر ابعاد شامل خودانگیزی

بررسی ضرایب همبستگی پیرسون بین متغیرهای پژوهش نشان داد که شادکامی با تحمل ابهام همبستگی مثبت و معناداری دارد (همبستگی = ۰/۲۱۷؛ سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵) که حاکی از آن است که افزایش توانایی تحمل ابهام با افزایش شادکامی همراه است. همچنین، نمره کل هوش هیجانی نیز با شادکامی و تحمل ابهام همبستگی مثبت و معناداری نشان داد (به ترتیب همبستگی = ۰/۴۱۹ و ۰/۲۶۸؛ سطح معناداری

نتایج نشان داد که ابعاد هوش هیجانی به‌عنوان مؤلفه‌های اصلی متغیر پنهان، با شادکامی و تحمل ابهام در ارتباط مثبت و معنادار هستند و می‌توانند نقش کلیدی در مدل مسیر معادلات ساختاری ایفا کنند. در مدل معادلات ساختاری، هوش هیجانی به‌عنوان یک متغیر پنهان تعریف شد و خرده‌مقیاس‌ها به‌عنوان ابعاد آن عمل کردند. مسیرهای مستقیم و غیرمستقیم اثر هوش هیجانی بر تحمل ابهام و شادکامی بر اساس این متغیر پنهان محاسبه شدند.

(همبستگی با شادکامی = ۰/۲۹۰ و تحمل ابهام = ۰/۱۳۰)، همدلی (همبستگی با شادکامی = ۰/۲۶۵ و تحمل ابهام = ۰/۱۱۰) و مهارت‌های ارتباطی (همبستگی با شادکامی = ۰/۲۴۰ و تحمل ابهام = ۰/۰۹۵) نیز با شادکامی و تحمل ابهام همبستگی مثبت و معناداری داشتند، اگرچه شدت این روابط کمتر از ابعاد خودآگاهی و مدیریت احساسات بود. علاوه بر این، همبستگی‌های بین خرده‌مقیاس‌های هوش هیجانی و نمره کل نشان داد که تمامی ابعاد با نمره کل هوش هیجانی همبستگی مثبت و معنادار دارند (همبستگی = ۰/۴۲۰ تا ۰/۶۱۲) که تأیید می‌کند هر یک از ابعاد نقش معناداری در شکل‌دهی به متغیر پنهان هوش هیجانی دارند. به‌طور کلی،

جدول ۳. شاخص‌های نیکویی برازش مدل مفهومی پژوهش

شاخص	مقدار به‌دست‌آمده	حد مطلوب	تفسیر
نسبت کای دو به درجه آزادی (χ^2/df)	۲/۹۵	کمتر از ۳	برازش مطلوب
ریشه میانگین خطای تقریب (RMSEA)	۰/۰۶۴	کمتر از ۰/۰۷	برازش خوب
معناداری (PCLOSE) RMSEA	۰/۲۳۱	بیشتر از ۰/۰۵	قابل قبول
شاخص برازش تطبیقی (CFI)	۰/۹۹۷	بیشتر از ۰/۹۰	بسیار مطلوب
شاخص برازش تطبیقی اصلاح‌شده (TLI)	۰/۹۱۳	بیشتر از ۰/۹۰	قابل قبول
شاخص کامل سازی برازش (IFI)	۰/۹۹۷	بیشتر از ۰/۹۰	بسیار مطلوب
هاتلر	۴۸۵	بیشتر از ۲۰۰	کفایت حجم نمونه

سطح بسیار مطلوب و شاخص TLI (۰/۹۱۳) در محدوده قابل قبول قرار دارند. مقدار PCLOSE برابر با ۰/۲۳۱ نیز مؤید آن است که مدل از برازش قابل قبولی برخوردار است. افزون بر این، شاخص هاتلر با مقدار ۴۸۵ نشان‌دهنده کفایت حجم نمونه برای تحلیل مدل است. در مجموع، تمامی شاخص‌ها گویای انطباق مناسب مدل مفهومی با داده‌های پژوهش هستند.

نتایج حاصل از تحلیل شاخص‌های برازش مدل نشان داد که مدل مفهومی پژوهش از برازش مطلوبی با داده‌های تجربی برخوردار است. نسبت مجذور کای به درجه آزادی (۲/۹۵) کمتر از حد معیار سه بوده و شاخص RMSEA برابر با ۰/۰۶۴ به‌دست‌آمده است که نشان‌دهنده برازش مناسب مدل است. همچنین، شاخص‌های تطبیقی CFI (۰/۹۹۷) و IFI (۰/۹۹۷) در

جدول ۴. ضرایب استاندارد اثرات مستقیم بین متغیرهای پژوهش

مسیر علی	ضریب استاندارد شده	خطای استاندارد	مقدار بحرانی	معناداری	نتیجه
هوش هیجانی به تحمل ابهام	۰/۲۷۲	۰/۰۰۹	۳۰/۲۲	۰/۰۰۱	معنادار
شادکامی به تحمل ابهام	۰/۱۰۴	۰/۰۳۷	۲/۸۱	۰/۰۰۵	معنادار
هوش هیجانی به شادکامی	۰/۲۸۹	۰/۰۱۰	۲۸/۹۰	۰/۰۰۱	معنادار

(ضریب استاندارد شده = ۰/۲۸۹؛ سطح معناداری کمتر از ۰/۰۰۱)؛ بنابراین، می‌توان نتیجه گرفت که هوش هیجانی نقش تعیین‌کننده‌ای در افزایش تحمل ابهام ایفا می‌کند و در نهایت از طریق ارتقای این توانایی، میزان شادکامی افراد را نیز افزایش می‌دهد. این یافته‌ها از وجود روابط علی مثبت میان متغیرهای اصلی پژوهش حمایت می‌کنند.

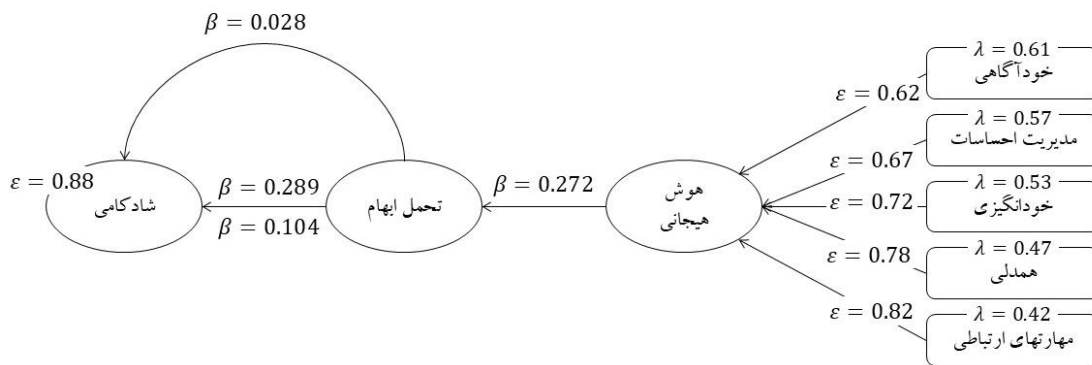
بر اساس نتایج تحلیل مسیر، اثر مستقیم هوش هیجانی بر تحمل ابهام مثبت و معنادار بود (ضریب استاندارد شده = ۰/۲۷۲؛ سطح معناداری کمتر از ۰/۰۰۱). همچنین، تحمل ابهام اثر مستقیم و معناداری بر شادکامی داشت (ضریب استاندارد شده = ۰/۱۰۴؛ سطح معناداری = ۰/۰۰۵). افزون بر این، مسیر مستقیم بین هوش هیجانی و شادکامی نیز مثبت و معنادار گزارش شد

جدول ۵. اثرات غیرمستقیم و کلی هوش هیجانی بر شادکامی

مسیر	اثر غیرمستقیم (از طریق تحمل ابهام)	اثر مستقیم	اثر کلی	سطح معناداری
هوش هیجانی به شادکامی	۰/۰۲۸	۰/۲۸۹	۰/۳۱۷	کمتر از ۰/۰۵

نتایج بررسی اثرات غیرمستقیم نشان داد که هوش هیجانی از طریق متغیر میانجی‌گری تحمل ابهام، تأثیر غیرمستقیم مثبت و معناداری بر شادکامی دارد (ضریب استاندارد شده = ۰/۰۲۸؛ سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵). درعین حال، اثر مستقیم هوش هیجانی بر شادکامی (ضریب استاندارد شده = ۰/۲۸۹) نیز در سطح معنادار باقی ماند؛ بنابراین، اثر کلی

هوش هیجانی بر شادکامی برابر با ۰/۳۱۷ برآورد شد. این نتایج بیانگر نقش میانجی‌گری نسبی تحمل ابهام در رابطه میان هوش هیجانی و شادکامی بوده و نشان می‌دهد که بخشی از تأثیر هوش هیجانی بر شادکامی از طریق افزایش ظرفیت فرد برای مواجهه با موقعیت‌های مبهم اعمال می‌شود.

نمودار ۱. مدل نهایی تحلیل مسیر

مدل معادلات ساختاری ارائه شده نشان می‌دهد که هوش هیجانی به عنوان یک متغیر پنهان با خرده مقیاس‌های خودآگاهی، مدیریت احساسات، خودآنگیزی، همدلی و مهارت‌های ارتباطی تعریف شده است و به طور مستقیم و غیرمستقیم از طریق تحمل ابهام بر شادکامی دانش‌آموزان تأثیر گذار است. نتایج نشان داد که مسیر مستقیم هوش هیجانی به شادکامی (beta=0.289) سهم عمده‌ای از اثر کلی را تشکیل می‌دهد، درحالی که مسیر غیرمستقیم از طریق تحمل ابهام (beta=0.028) نیز معنادار بوده و نقش

میانجی‌گری نسبی دارد. علاوه بر این، هوش هیجانی اثر مثبت و معناداری بر تحمل ابهام (beta=0.272) و تحمل ابهام نیز اثر مثبت بر شادکامی (beta=0.104) دارد. این یافته‌ها تأکید می‌کند که افزایش هوش هیجانی نه تنها به طور مستقیم موجب ارتقای شادکامی می‌شود، بلکه از طریق تقویت توانایی تحمل ابهام نیز می‌تواند احساس خوشبختی دانش‌آموزان را بهبود بخشد.

جدول ۶. سهم نسبی اثرات مستقیم و غیرمستقیم هوش هیجانی بر شادکامی

نوع اثر	ضریب استاندارد شده	درصد از کل اثر
اثر مستقیم (هوش هیجانی → شادکامی)	۰/۲۸۹	۹۱ درصد
اثر غیرمستقیم (از طریق تحمل ابهام)	۰/۰۲۸	۹ درصد
اثر کلی	۰/۳۱۷	۱۰۰ درصد

بر اساس نتایج به دست آمده و مطابق با داده‌های ارائه شده در جدول ۷، هوش هیجانی تأثیر قابل توجهی بر شادکامی دارد که این تأثیر از دو مسیر مستقیم و غیرمستقیم اعمال می‌شود. مقدار ضریب استاندارد شده اثر مستقیم هوش هیجانی بر شادکامی برابر با ۰/۲۹۲ بوده و ۸۶/۶ درصد از کل تأثیر را به خود اختصاص داده است. همچنین، اثر غیرمستقیم هوش هیجانی از طریق متغیر میانجی‌گری تحمل ابهام برابر با ۰/۰۴۵ محاسبه شد که معادل ۱۳/۴ درصد از کل اثر است. بر این اساس، اثر کلی هوش هیجانی بر شادکامی برابر با ۰/۳۳۷ گزارش گردید. این یافته‌ها نشان می‌دهد که هر چند بخش عمده تأثیر هوش هیجانی بر شادکامی از مسیر مستقیم صورت می‌گیرد، اما متغیر تحمل ابهام نیز نقش میانجی‌نسی و معناداری در این رابطه ایفا می‌کند. در نتیجه، می‌توان استنباط کرد که ارتقای سطح هوش هیجانی علاوه بر تأثیر مستقیم، از طریق افزایش توانایی فرد در تحمل موقعیت‌های مبهم و پیچیده، می‌تواند منجر به افزایش احساس شادکامی در میان نوجوانان گردد.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش میانجی‌گری تحمل ابهام در رابطه بین هوش هیجانی و شادکامی نوجوانان دبیرستانی انجام شد و یافته‌ها نشان داد که مدل مفهومی پیشنهادی از برازش مناسبی با داده‌های تجربی برخوردار است. نتایج نشان داد که هوش هیجانی نه تنها به طور مستقیم، بلکه به صورت غیرمستقیم و از طریق افزایش تحمل ابهام، نقش معناداری در ارتقای شادکامی نوجوانان ایفا می‌کند. به بیان دیگر، توانایی نوجوانان در درک، شناخت و مدیریت هیجان‌های خود و دیگران، زمینه‌ای فراهم می‌آورد که آنان بتوانند با موقعیت‌های نامطمئن و مبهم به شکلی سازگارانه‌تر مواجه شوند و در نتیجه، تجربه شادکامی بیشتری داشته باشند.

در راستای تبیین این یافته، نتایج پژوهش حاضر با مطالعات پیشین داخلی و خارجی همسویی گسترده‌ای نشان می‌دهد. برای مثال، عبدالمهدی و همکاران (۲۰۱۵) گزارش کردند که هوش هیجانی با کاهش علائم افسردگی و افزایش شادکامی نوجوانان رابطه مثبت و معناداری دارد. آنان نشان دادند نوجوانانی که از مهارت‌های بالاتری در درک و تنظیم هیجان‌های خود برخوردارند، سطح بالاتری از رضایت از زندگی و تجربه هیجان‌ات مثبت را گزارش می‌کنند. این نتایج در مطالعه دیگر عبدالمهدی و همکاران (۲۰۱۹)

نیز تأیید شد؛ به گونه‌ای که هوش هیجانی به عنوان یک عامل تعدیل کننده، توانست اثرات منفی کمال‌گرایی بر شادکامی را کاهش دهد و نقش محافظتی خود را در سلامت روان نوجوانان نشان دهد.

در سطح بین‌المللی نیز شواهد پژوهشی قابل توجهی از این رابطه حمایت می‌کنند. بلاسکو بال و همکاران (۲۰۲۰) با استفاده از مدل دو عاملی هوش هیجانی نشان دادند که این سازه با رضایت از زندگی و شادکامی رابطه مثبت و قوی دارد. افراد با هوش هیجانی بالاتر، علاوه بر تجربه هیجان‌ات مثبت بیشتر، از توانایی بالاتری در به کارگیری سازوکارهای شناختی-هیجانی برای مدیریت استرس و چالش‌های زندگی برخوردارند. همچنین، فراتحلیل سانچز آلوارز و همکاران (۲۰۱۶) رابطه مثبت و پایدار بین هوش هیجانی و بهزیستی ذهنی را در نمونه‌های فرهنگی متنوع گزارش کرد که بیانگر ماهیت نسبتاً جهانی این رابطه است.

مطالعه ژو و همکاران (۲۰۲۱) در بافت فرهنگی چین نیز نشان داد که هوش هیجانی بالا با سطوح بالاتر شادکامی و رضایت ذهنی همراه است و این ارتباط از طریق تنظیم مؤثر هیجان‌های منفی و تقویت هیجان‌های مثبت تبیین می‌شود. این یافته‌ها مؤید آن است که صرف نظر از تفاوت‌های فرهنگی، توانایی شناخت و تنظیم هیجان‌ها یکی از عوامل بنیادین در ارتقای شادکامی نوجوانان محسوب می‌شود. افزون بر این، یافته‌های جدیدتر (لیاماز-دیز و همکاران، ۲۰۲۳) نیز نشان می‌دهند که هوش هیجانی در نوجوانان به طور مستقیم با تجربه هیجان‌ات مثبت و منفی و در نتیجه با شادکامی ذهنی مرتبط است.

از منظر نظری، هوش هیجانی به نوجوانان کمک می‌کند تا هیجان‌های منفی مانند اضطراب، خشم یا ناامیدی را مهار کرده و در عین حال، هیجان‌های مثبت را تقویت کنند. نوجوانی که از هوش هیجانی بالایی برخوردار است، پس از مواجهه با تعارض‌های تحصیلی یا اجتماعی، می‌تواند بدون گرفتار شدن در چرخه‌های هیجانی منفی پایدار، موقعیت را تحلیل کرده، هیجان‌های خود را تنظیم کند و رفتارهای سازگارانه‌تری اتخاذ نماید. این توانمندی‌ها که در نظریه‌های گولمن (۱۹۹۵) و مایر و همکاران (۲۰۰۴) مورد تأکید قرار گرفته‌اند، هوش هیجانی را به عنوان یک منبع روان‌شناختی کلیدی در کاهش آسیب‌پذیری هیجانی و تقویت شادکامی معرفی می‌کنند.

در مجموع، یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که هوش هیجانی و تحمل ابهام از سرمایه‌های روان‌شناختی اساسی برای ارتقای شادکامی و سلامت روان نوجوانان به شمار می‌روند. هوش هیجانی نه تنها مستقیماً شادکامی را افزایش می‌دهد، بلکه از طریق تقویت تحمل ابهام، چارچوبی جامع برای درک سازوکارهای روان‌شناختی مؤثر بر شادکامی نوجوانان فراهم می‌آورد. بر این اساس، طراحی و اجرای برنامه‌های آموزشی و مداخلات روان‌شناختی با تمرکز بر تقویت این دو سازه می‌تواند نقش مهمی در پیشگیری از مشکلات روان‌شناختی و ارتقای بهزیستی نوجوانان ایفا کند، هرچند لازم است در پژوهش‌های آینده با استفاده از طرح‌های طولی و آزمایشی، این روابط با دقت بیشتری مورد بررسی قرار گیرند.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش: این مقاله برگرفته از رساله دکتری نویسنده اول در رشته مشاوره در دانشکده علوم انسانی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز است. به جهت حفظ رعایت اصول اخلاقی در این پژوهش سعی شد تا جمع‌آوری اطلاعات پس از جلب رضایت شرکت‌کنندگان انجام شود. همچنین به شرکت‌کنندگان درباره رازداری در حفظ اطلاعات شخصی و ارائه نتایج بدون قید نام و مشخصات شناسنامه افراد، اطمینان داده شد.

حامی مالی: این پژوهش در قالب رساله دکتری و بدون حمایت مالی است.

نقش هر یک از نویسندگان: این مقاله از رساله دکتری نویسنده اول و به راهنمایی نویسنده دوم و مشاوره نویسنده سوم استخراج شده است.

تضاد منافع: نویسندگان همچنین اعلام می‌دارند که در نتایج این پژوهش هیچ‌گونه تضاد منفعی وجود ندارد.

تشکر و قدردانی: بدین وسیله از تمامی شرکت‌کنندگانی که در این پژوهش شرکت کرده و با ارائه اطلاعات مورد نیاز ما در انجام هر چه بهتر پژوهش یاری کردند، تشکر و قدردانی می‌گردد.

در ادامه مدل مفهومی پژوهش، یافته‌ها نشان داد که هوش هیجانی پیش‌بینی‌کننده مثبت و معناداری برای تحمل ابهام نیز محسوب می‌شود. نوجوانانی که از هوش هیجانی بالاتری برخوردارند، در مواجهه با موقعیت‌های پیچیده، مبهم و پیش‌بینی‌ناپذیر، کمتر دچار آشفتگی هیجانی می‌شوند و قادرند با حفظ آرامش نسبی، تصمیمات منطقی‌تر و سازگارانه‌تری اتخاذ کنند. در این چارچوب، هوش هیجانی به‌عنوان عاملی تثبیت‌کننده عمل می‌کند که از تشدید واکنش‌های هیجانی ناشی از ابهام جلوگیری کرده و نوجوانان را در مدیریت شرایط نامعلوم یاری می‌دهد. این یافته‌ها با پژوهش‌های فرناهم (۲۰۱۷) و کاپلو و همکاران (۲۰۲۳) همخوانی دارد.

یافته‌های کلیدی پژوهش حاضر نشان می‌دهد که تحمل ابهام نقش میانجی‌گری معناداری در رابطه بین هوش هیجانی و شادکامی نوجوانان ایفا می‌کند. هرچند اثر مستقیم هوش هیجانی بر شادکامی قوی‌تر از مسیر غیرمستقیم است، اما وجود این مسیر میانجی‌گری نشان می‌دهد که بخشی از تأثیر هوش هیجانی از طریق افزایش توانایی نوجوانان در مواجهه با عدم قطعیت و مدیریت موقعیت‌های نامطمئن اعمال می‌شود. تحمل ابهام به‌عنوان یک سازه شناختی-هیجانی (رابیالز-نونز و همکاران، ۲۰۲۴) به نوجوانان امکان می‌دهد تا موقعیت‌های مبهم را نه به‌عنوان تهدید، بلکه به‌عنوان فرصت‌هایی برای یادگیری و رشد در نظر بگیرند.

مطالعات پیشین نیز نشان داده‌اند که تحمل ابهام با بهزیستی روان‌شناختی و رضایت از زندگی رابطه مثبت دارد و از طریق مکانیسم‌هایی مانند کنجکاوی معرفتی، انعطاف‌پذیری هیجانی و تنظیم شناختی هیجان‌ها، شادکامی را ارتقا می‌دهد (شی و همکاران، ۲۰۲۵). این فرآیندها با دیدگاه‌های روان‌شناسی مثبت‌گرا و نظریه گسترش و ساخت فردریکسون (۲۰۱۳) همسو هستند و نشان می‌دهند که تحمل ابهام می‌تواند نقش کلیدی در تقویت منابع روان‌شناختی ایفا کند.

به‌طور عینی، نوجوانی که از هوش هیجانی و تحمل ابهام بالایی برخوردار است، در مواجهه با رویدادهای پیش‌بینی‌نشده، مانند تعطیلی ناگهانی مدرسه یا از دست دادن یک رابطه مهم به‌جای تجربه درماندگی، قادر است شرایط جدید را تحلیل کرده، هیجان‌های خود را تنظیم کند و با اتخاذ راهبردهای سازگارانه، خود را با وضعیت جدید تطبیق دهد. این توانایی‌ها در نهایت به تجربه شادکامی پایدارتر منجر می‌شوند.

منابع

References

- اسدی، جوانشیر (۱۳۸۲). «بررسی رابطه هوش هیجانی با فرسودگی شغلی و سلامت روان کارکنان ایران‌خودرو»، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، رشته روانشناسی عمومی، دانشگاه علامه طباطبایی.
- غلامی، آویشه، و کاکاوند، علیرضا. (۱۳۸۹). رابطه بین قدرت تحمل ابهام و خلاقیت. اندیشه‌های نوین تربیتی، ۶(۴)، ۱۵۳-۱۶۸. URL: <https://sid.ir/paper/444873/fa>
- منصوری، بهزاد (۱۳۸۰). «هنجار یابی هوش هیجانی سیبری یا شرینگ»، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبایی.
- موحدی، معصومه، عبادی‌راد، سید محمد، کریمی‌نژاد، کلثوم و مروج، سیده فائزه. (۱۳۹۶). بررسی اثربخشی درمان شناختی-رفتاری و مدیریت رفتار بر تعلل‌ورزی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی لرستان. مجله علمی پژوهشی یافته، ۱۹(۲)، ۱۸-۲۹. URL: <http://yafte.lums.ac.ir/article-1-2541-fa.html>
- میرزایی، فروغ، و حاتمی، حمیدرضا. (۱۳۸۹). رابطه ویژگی‌های شخصیتی و شادکامی در دانشجویان. اندیشه و رفتار در روانشناسی بالینی (اندیشه و رفتار)، ۵(۱۷)، ۴۷-۵۶. URL: <https://sid.ir/paper/172036/fa>
- Abdollahi, A., Hosseinian, S., Panahipour, H., Najafi, M., & Soheili, F. (2019). Emotional intelligence as a moderator between perfectionism and happiness. *School Psychology International*, 40(1), 88-103. DOI: <https://doi.org/10.1177/0143034318807959>
- Abdollahi, A., Talib, M. A., & Motalebi, S. A. (2015). Emotional intelligence and depressive symptoms as predictors of happiness among adolescents. *Iranian journal of psychiatry and behavioral sciences*, 9(4), e2268. DOI: <https://doi.org/10.17795/ijpbs-2268>
- Asadi, Javanshir. (2003). *Investigating the Relationship between Emotional Intelligence with Job Burnout and Mental Health among Iran Khodro Company Employees* [Master's thesis, Allameh Tabataba'i University]. (Persian).
- Austin, E. J., Saklofske, D. H., Huang, S. H., & McKenney, D. (2004). Measurement of trait emotional intelligence: Testing and cross-validating a modified version of Schutte et al.'s (1998) measure. *Personality and individual differences*, 36(3), 555-562. DOI: [https://doi.org/10.1016/S0191-8869\(03\)00114-4](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(03)00114-4)
- Blasco-Belled, A., Rogoza, R., Torrelles-Nadal, C., & Alsinet, C. (2020). Emotional intelligence structure and its relationship with life satisfaction and happiness: new findings from the bifactor model. *Journal of Happiness Studies*, 21(6). DOI: <https://doi.org/10.1007/s10902-019-00176-w>
- Byrne, B. M. (2013). *Structural equation modeling with Mplus: Basic concepts, applications, and programming*. routledge. DOI: <https://doi.org/10.4324/9780203807644>
- Cuppello, S., Treglown, L., & Furnham, A. (2023). Intelligence, personality and tolerance of ambiguity. *Journal of Intelligence*, 11(6), Article 102. DOI: <https://doi.org/10.3390/jintelligence11060102>

- Fredrickson, B. L. (2013). Updated thinking on positivity ratios. DOI: <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/a0033584>
- Furnham, A. (2017). Personality and intelligence in a high ability sample. *Psychology*, 8(09), 1355. <https://doi.org/10.4236/psych.2017.89101>
- Furnham, A., & Marks, J. (2013). Tolerance of ambiguity: A review of the recent literature. *Psychology*, 4(09), 717-728. DOI: <https://doi.org/10.4236/psych.2013.49104>
- Ghollami, Avisha, & Kakavand, Alireza. (2010). The Relationship between Tolerance of Ambiguity and Creativity. *Modern Educational Thoughts*, 6(4), 153-168. (Persian). <https://sid.ir/paper/444873/en>
- Goleman, D. (1995). Emotional intelligence bantam books. *New York*. <https://www.penguinrandomhouse.com/books/176909/emotional-intelligence-by-daniel-goleman/>
- Hills, P., & Argyle, M. (2002). The Oxford Happiness Questionnaire: a compact scale for the measurement of psychological well-being. *Personality and individual differences*, 33(7), 1073-1082. DOI: [https://doi.org/10.1016/S0191-8869\(01\)00213-6](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(01)00213-6)
- Kennedy, B., Chen, R., Valdimarsdóttir, U., Montgomery, S., Fang, F., & Fall, K. (2018). Childhood bereavement and lower stress resilience in late adolescence. *Journal of Adolescent Health*, 63(1), 108-114. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2018.02.011>
- Liaghatdar, M. J., Jafari, E., Abedi, M. R., & Samiee, F. (2008). Reliability and validity of the Oxford Happiness Inventory among university students in Iran. *The Spanish journal of psychology*, 11(1), 310-313. DOI: <https://doi.org/10.1017/s1138741600004340>
- Llamas-Díaz, D., Cabello, R., Gómez-Leal, R., Gutiérrez-Cobo, M. J., Megías-Robles, A., & Fernández-Berrocal, P. (2023). Ability emotional intelligence and subjective happiness in adolescents: The role of positive and negative affect. *Journal of Intelligence*, 11(8), 166. DOI: <https://doi.org/10.3390/jintelligence11080166>
- Llamas-Díaz, D., Cabello, R., Megías-Robles, A., & Fernández-Berrocal, P. (2022). Systematic review and meta-analysis: The association between emotional intelligence and subjective well-being in adolescents. *Journal of Adolescence*, 94(7), 925-938. DOI: <https://doi.org/10.1002/jad.12075>
- Mansouri, Behzad. (2001). *Norm-finding for Sibrya Shering's Emotional Intelligence Test* [Master's thesis, Allameh Tabataba'i University]. (Persian).
- Mayer, J. D., Salovey, P., & Caruso, D. R. (2004). TARGET ARTICLES:" emotional intelligence: theory, findings, and implications". *Psychological inquiry*, 15(3), 197-215. DOI: https://doi.org/10.1207/s15327965pli1503_02
- McLain, D. L. (1993). The MSTAT-I: A new measure of an individual's tolerance for ambiguity. *Educational and Psychological Measurement*, 53(1), 183-189. <https://doi.org/10.1177/0013164493053001020>
- MIRZAYI, FORUGH, & HATAMI, HAMID REZA. (2010). RELATIONSHIP BETWEEN HAPPINESS AND PERSONALITY CHARACTERISTICS IN UNIVERSITY STUDENTS. *JOURNAL OF THOUGHT & BEHAVIOR IN CLINICAL PSYCHOLOGY*, 5(17), 47-56. (Persian). <https://sid.ir/paper/172036/en>
- Movahedi, M., Ebadi Rad, M., & Moravej, F. (2017). The effectiveness of Cognitive Behavioral and Behavior management Therapies on Procrastination in students of Lorestan University of Medical Sciences. *Yafteh*, 19(2), 18-29. URL: <http://yafte.lums.ac.ir/article-1-2541-en.html>
- Rubiales-Núñez, J., Rubio, A., Araya-Castillo, L., & Moraga-Flores, H. (2024). Evolution of ambiguity tolerance research a scientometric and bibliometric analysis. *Frontiers in Psychology*, 15, 1356992. DOI: <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2024.1356992>
- Sánchez-Álvarez, N., Extremera, N., & Fernández-Berrocal, P. (2016). The relation between emotional

Journal of Social Psychology, 24(4), 477-498. DOI:
<https://doi.org/10.1111/ajsp.12450>

intelligence and subjective well-being: A meta-analytic investigation. *The Journal of Positive Psychology*, 11(3), 276-285. DOI:
<https://doi.org/10.1080/17439760.2015.1025428>

Schutte, N. S., Malouff, J. M., Hall, L. E., Haggerty, D. J., Cooper, J. T., Golden, C. J., & Dornheim, L. (1998). Development and validation of a measure of emotional intelligence. *Personality and individual differences*, 25(2), 167-177. DOI:
[https://psycnet.apa.org/doi/10.1016/S0191-8869\(98\)00001-4](https://psycnet.apa.org/doi/10.1016/S0191-8869(98)00001-4)

Shi, J., Liu, Y., Xu, W., & Tang, Y. (2025). The influence of ambiguity tolerance on psychological well-being: The roles of interest-type epistemic curiosity and wisdom. *Acta Psychologica*, 261, 105965. DOI:
<https://doi.org/10.1016/j.actpsy.2025.105965>

Shi, J., Liu, Y., Xu, W., & Tang, Y. (2025). The influence of ambiguity tolerance on psychological well-being: The roles of interest-type epistemic curiosity and wisdom. *Acta Psychologica*, 261, 105965. DOI:
<https://doi.org/10.1016/j.actpsy.2025.105965>

Tan, J. H., Abdin, E., Shahwan, S., Zhang, Y., Sambasivam, R., Vaingankar, J. A., ... & Subramaniam, M. (2019). Happiness and cognitive impairment among older adults: investigating the mediational roles of disability, depression, social contact frequency, and loneliness. *International journal of environmental research and public health*, 16(24), 4954. DOI:
<https://doi.org/10.3390/ijerph16244954>

Vasiou, A., Vasilaki, E., Mastrothanas, K., & Galanaki, E. (2024). Emotional Intelligence and University Students' Happiness: The Mediating Role of Basic Psychological Needs' Satisfaction. *Psychology International*, 6(4), 855-867. DOI:
<https://doi.org/10.3390/psycholint6040055>

Xu, X., Pang, W., & Xia, M. (2021). Are emotionally intelligent people happier? A meta-analysis of the relationship between emotional intelligence and subjective well-being using Chinese samples. *Asian*